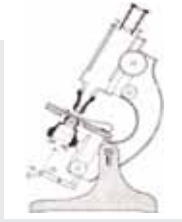

στο μικροσκόπιο...

Οι τεντουπόλεις μπαίνουν δίπλα στους ουρανοξύστες

Της **ΧΡΙΣΤΙΝΑΣ ΠΑΝΤΖΟΥ**

Οι πρώτες δυσοίωνες εικόνες της οικονομικής κρίσης είναι έκδηλες στις Ηνωμένες Πολιτείες, δημιουργώντας εν δυνάμει ε-κρηκτικές κοινωνικές συνθήκες.

Σύμφωνα με έρευνα του Ιδρύματος Χένρι Κίσιγγερ και του Πανεπιστημίου του Χάρβαρντ για λογαριασμό της «Ουάσιγκτον Ποστ», στη μεγάλη πλειονότητά τους χαμηλά αμειβομένοι -δηλαδή κάπου το 25% των ενήλικων Αμερικανών- δυσκολεύονται να καλύψουν τις βασικές τους ανάγκες, δηλαδή στέγαση, τροφή και υγεία, ενώ δεν διαθέτει μέσα ή αποταμιεύσεις για να αντιμετωπίσει μια δυσχερή εξέλιξη. Συγχρόνως, η έρευνα αποκαλύπτει πως οι οικονομικές δυσχέρειες που έ-ως πρόσφατα αποτελούσαν προνόμιο των πλέον χαμηλά αμειβομένων, σήμερα αποτελούν κοινό τόπο και για τη μεσαία τάξη, που βαίνει συρρικνωμένη.

Η τραγική ιστορία του 45χρονου Καθόμι Ρατζαράμ, ενός χρηματιστηριακού συμβούλου που με την κρίση έμεινε άνεργος και αδυνατώντας να συντηρήσει την οικογένειά του τη σκότωσε και αυτοκτόνησε, καταδεικνύει α-

νάγλυφα το κύμα απελπισίας που ξεδιπλώθηκε μαζί με την κρίση ακόμη και στη μεσαία τάξη.

Από τις αρχές του χρόνου η αμερικανική οικονομία κατάργησε 800.000 θέσεις εργασίας, η ανεργία έφτασε το 6,1% τον Αύγουστο (το υψηλότερο επίπεδο εδώ και 5 χρόνια) και αναμένεται ότι το 2009 θα φτάσει στο 7,5%.

Οργανώσεις ψυχολογικής στήριξης όπως η Com Psych και η Value Option αποκάλυπταν πως τον τελευταίο χρόνο αυξήθηκαν κατά 200% όσοι ζητούν βοήθεια γιατί δεν μπορούν να διαχειριστούν τη μείωση των εισοδημάτων τους λόγω της κρίσης, ενώ μετά τον Αύγουστο τα κρούσματα τετραπλασιάστηκαν.

Έρευνα της Αμερικανικής Ένωσης Ψυχολόγων (APA) -στις αρχές Οκτωβρίου- κατέδειξε ότι 8 στους 10 δηλώνουν πως τα οικονομικά τους αποτελούν πηγή ανυπερέβλητου άγχους και 1 στους 2 αγωνιά αν θα καταφέρει να καλύψει τις βασικές ανάγκες της οικογένειάς του.

Αν αυτό συμβαίνει με όσους έχουν την πολυτέλεια να πληρώνουν για ψυχολογική στήριξη, για τους πιο φτωχούς Αμερικανούς οι εξελίξεις είναι δραματικές. Ηδη 3,6 εκατομμύρια

άνθρωποι έχασαν τα σπίτια τους μετά την κρίση των τοξικών στεγαστικών ομολόγων και ο ένας στους έξι ιδιοκτήτες έχει χρέος που υπερβαίνει κατά πολύ την αξία του ακινήτου του.

Ηδη σε πολλές Πολιτείες κάνουν την εμφάνισή τους νέες τεντουπόλεις που στεγάζουν τους νεόπτωχους εκπεσόντες του αμερικανικού ονείρου.

Οι δυσκολίες γίνονται ακόμη μεγαλύτερες για τα 48 εκατ. των Αμερικανών που στερούνται παντελώς ασφάλειας ή τα άλλα 100 εκατ. που καλύπτονται ελλιπώς. Λόγω του αυξημένου κόστους, γράφει η «Μοντ», ο ένας στους πέντε ασθενείς δεν επισκέπτεται γιατρό και ο ένας στους τρεις δεν αγοράζει τα φάρμακα που του συνταγογραφούνται.

Πριν από το μεγάλο κραχ του Οκτω-

βρίου, το Κογκρέσο είχε εκτιμήσει ότι 28 εκατ. άνθρωποι θα εξαρτήσουν την επιβίωσή τους από δελτία διανομής τροφίμων, ο μεγαλύτερος αριθμός από τότε που επιβλήθηκε το μέτρο τη δεκαετία του 1960. Οι οικονομικές δυνατότητες των ΜΚΟ που δραστηριοποιούνται κατά της φτώχειας και του αποκλεισμού εξαντλούνται, καθώς οι δωρεές έχουν μειωθεί στο χαμηλότερο επίπεδο από το 2003, αναγκάζοντάς τους να περικόψουν κατά 15% τη βοήθεια σε τρόφιμα. Η United Way, ένα δίκτυο 1.300 κοινωνικών οργανώσεων, προειδοποιεί ότι τα χειρότερα θα έρθουν τον χειμώνα.

Οι αμερικανικές τράπεζες μειώνουν δραματικά τον δανεισμό και η έλλειψη ρευστότητας πλήττει τους πάντες. Σύμφωνα με έρευνα της Εθνικής Ένωσης Μικρών Επιχειρήσεων, 32% των μελών της αντιμετωπίζουν επιδείνωση των πιστωτικών τους συνθηκών.

Οι τράπεζες τώρα ζητούν εγγυήσεις για τα φοιτητικά δάνεια και κάποιες έπαψαν να τα χορηγούν. Οι «Νιου Γιρκ Τάιμς» μάλιστα αναρωτιούνται μήπως οι γονείς ξεσηκωθούν γιατί πληρώνουν τόσο ακριβά για την παιδεία.

Τοπικές κυβερνήσεις, δήμοι και αρχές αδυνατούν να εκπληρώσουν τα εγκεκριμένα προγράμματά τους, μεταιώνοντας ή αναβάλλοντάς τα επ' αόριστον. Ενδεικτικό είναι το παράδειγμα της Καλιφόρνιας, η οποία σταμάτησε την επέκταση των σχολείων της και, εάν έως το τέλος Οκτωβρίου δεν βρει να καλύψει τα 7 δισ. του ελλείμματος του προϋπολογισμού της, ίσως χρειαστεί να αναστείλει τις πληρωμές δασκάλων και αστυνομικών και τις ενισχύσεις στα γηροκομεία.

Σε όλα αυτά τα δεινά, οι ειδικοί προειδοποιούν ότι μπορεί να προστεθεί σε λίγους μήνες η κρίση των πιστωτικών καρτών. Τα περισσότερα αμερικανικά νοικοκυριά ζουν με πίστωση και συνήθως κατέχουν 4 ή 5 κάρτες, ενώ το ποσοστό των αδυνατούντων να πληρώσουν τις δόσεις τους αυξήθηκε σχεδόν κατά 25% το δεύτερο τρίμηνο του 2008.

Περίπου 50% αυτών των πιστώσεων (που ανέρχονται σε 435 δισ. δολάρια) μεταμορφώθηκαν σε χρηματιστηριακά προϊόντα που πουλήθηκαν σε όλον τον κόσμο, όπως ακριβώς έγινε και με τα στεγαστικά δάνεια. Πιθανή κατάρρευσή τους μπορεί να είναι η σταγόνα που θα ξεχειλίσει το ποτήρι της απόγωσης, οδηγώντας σε επικίνδυνες κοινωνικές εντάσεις.

ΕΡΝΤΟΓΑΝ - ΚΡΙΤΙΚΗ ΣΕ ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΝΤ. ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ ΓΙΑ ΤΗ ΜΑΝΤΙΛΑ, ΕΝΩ ΑΛΛΗ ΑΠΟΦΑΣΗ «ΑΘΩΩΣΕ» ΤΟ ΚΟΜΜΑ ΤΟΥ

«Ανώτερη, μόνον η λαϊκή βούληση»

Του **ΑΡΗ ΑΜΠΑΤΖΗ**

Το κυβερνών Κόμμα Δικαιοσύνης και Ανάπτυξης δεν τέθηκε εκτός νόμου, επειδή δεν κατέφυγε στη βία, παρ'ότι εξελίχθηκε σε εστία δραστηριοτήτων εναντίον της κοσμοκτονίας του κράτους, αναφέρει στη λεπτομερή απόφασή του το τουρκικό Συνταγματικό Δικαστήριο.

Η κατ' αρχήν απόφαση είχε ληφθεί στις 30 Ιουλίου. Στη λεπτομερή απόφαση, που δημοσιεύθηκε χθες στην εφημερίδα της κυβέρνησης, υπογραμμίζεται επίσης ότι, στις εκλογές του 2007, το κόμμα «είχε συγκεντρώσει σχεδόν το ήμισυ των ψήφων» και συνεπώς «ο λαός υπερψήφισε το κόμμα, λαμβάνοντας υπόψη το σύνολο της πολιτικής του».

Με άλλα λόγια, το Δικαστήριο αναφέρεται στη λαϊκή βούληση, πράγμα που είναι το βασικό σημείο αναφοράς του Τούρκου πρωθυπουργού Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν. Ο τελευταίος, αναφερόμενος προχθές σε άλλη λεπτομερή απόφαση του Δικαστηρίου για την απαγόρευση της μαντίλας, είχε πει ότι «δεν αναγνωρίζουμε καμία βούληση ως ανώτερη από τη λαϊκή». Η απόφαση είχε εκδοθεί προχθές και αφορούσε την κατ' αρχήν απόφαση που είχε εκδώσει το Δικαστήριο πριν από λίγο καιρό για την ισχύ της απαγόρευσης της μαντίλας στα πανεπιστήμια. Στη λεπτομερή απόφαση υπογραμμίζεται ότι είναι νομικά αβάσιμη ο-

ποιαδήποτε συνταγματική αναθεώρηση που θα παραβιάζει την αρχή περί κοσμοκτονίας του κράτους. Απόφαση που παραγκωνίζει τις αρμοδιότητες της Εθνοσυνέλευσης και τίθεται υπό συζήτηση από πλευράς εθνικής κυριαρχίας, τη χαρακτήρισε ο Ερντογάν και τόνισε πως αυτή «είναι σεβαστή και δεσμευτική» η απόφαση, αλλά συμπλήρωσε: «Το Συνταγματικό Δικαστήριο δεν είναι ανώτερο από το Σύνταγμα».

Η κριτική του Ερντογάν σχετίζεται και με το γεγονός ότι το Δικαστήριο, όπως λένε οι κυβερνητικοί κύκλοι, «υποκαθιστά τη νομοθετική αρμοδιότητα της Εθνοσυνέλευσης, αφού περιορίζει την αρμοδιότητα αυτή, θέτοντας θέμα συνταγματικότητας των αναθεωρήσεων».

Η συζήτηση δεν πρόκειται να τελειώσει, αφού η διαφορά είναι «ιδεολογική» και στηρίζεται στην ερμηνεία της ουσίας των διατάξεων του Συντάγματος περί κοσμικού κράτους.

Το ενδεχόμενο περιορισμού των αρμοδιοτήτων του Δικαστηρίου από τον Ερντογάν είναι κάτι που συζητείται εδώ και καιρό. Παράλληλα, μπορεί να τεθεί θέμα νέας προσπάθειας για νομοθετική ρύθμιση, αφού το ακροδεξιό Κόμμα Εθνικιστικής Κίνησης, το οποίο επίσης επέκρινε την απόφαση, προσφέρεται να παράσχει στήριξη στην κυβέρνηση.